

14.6. Реалізація програм та організацій, що беруть у ній участь

Плани розвитку регіонів складаються урядами країн у співпраці з компетентними державними органами на регіональному й місцевому рівнях. Звичайно призначається один відповідальний національний орган державного управління (найчастіше міністерство економіки або міністерство регіональної політики, або міністерства соціального забезпечення, розвитку сільського господарства та ін.). Ступінь участі інших національних і регіональних органів державного управління, інших офіційних органів залежить від характеру програми, а також від того, що прийняте в конкретній країні, хоча Європейська комісія зацікавлена в участі якомога ширшого кола офіційних органів у процесі планування й реалізації.

Усередині самої Комісії відповідальність розподіляється за різними загальними напрямками (ЗН), відповідно до спеціалізації Генеральних директоратів та залежно від «провідного» фонду (ЄФРР: ЗН XVI; ЄСФ: ЗН V; ЄФОГСГ: ЗН VI). Реалізація кожної програми або плану відбувається в процесі консультацій між різними службами, що включають майже всі загальні напрями. Комісія отримує допомогу від власних консультативних комітетів із кожного з програмних завдань, у які входять представники країн – членів ЄС.

На національному рівні створюються Комітети оперативного контролю з кожного із програмних завдань. У ці комітети включаються відповідальні особи відповідного ЗН Комісії, представники національних державних органів і провідні відповідальні особи органів місцевого самоврядування (регіонів, де діє відповідна ОП). Звичайно засідання цього Комітету оперативного контролю проводяться двічі на рік по два дні. Комітет несе відповідальність за загальний моніторинг (оперативний контроль) за всіма відповідними ОП (всіма ОП, задіяними в регіонах, на які розповсюджується відповідне програмне завдання, включаючи й ініціативи ЄС). Комітет приділяє особливу увагу проблемам, що виникають більш ніж в одному регіоні чи ОП, або фундаментальним проблемам, рішення яких вимагає переговорів і обговорень між відповідальними особами національного рівня та Комісією (наприклад ухвалення поправок до програм). Комітет оперативного контролю є також платформою міжрегіонального обміну інформацією й досвідом.

На регіональному рівні створюються підкомітети Комітету оперативного контролю. Вони збираються для підготовки засідань Комітету оперативного контролю та в разі іншої необхідності. Ці підкомітети несуть відповідальність за координацію фінансової підтримки на регіональному рівні, за динамічний контроль, кількісну оцінку й оцінку результатів заходів, що вживаються. Підкомітети включають представників відповідних адміністративних органів і місцевих учасників (економічних та соціальних партнерів, органи управління на субрегіональному рівні тощо). Конкретний склад підкомітету залежить від національної й регіональної ситуацій.

Реалізація заходів ЄС на державному рівні заснована на правилах, визначених для кожного фонду, та Операційних програм. Оскільки фінансова допомога з боку ЄС завжди пов'язана з національними заходами, їх реалізація спирається на основні принципи й орієнтири національних заходів. Наприклад, ОП включає заходи з підтримки виробничих інвестицій у підприємства. Ці заходи фінансової підтримки спираються на національні орієнтири для такого типу заходів.

Як правило, базові принципи й орієнтири у відповідній сфері існують ще до ухвалення ОП і вказані в ній або їх доводиться розробляти в процесі реалізації. Ці національні принципи й орієнтири завжди повинні контролюватися на рівні ЄС із погляду управління національними субсидіями, окрім тих випадків, коли застосоване правило «від мінімального» (De-minimis rule).

Вибір окремого проекту повністю визначається правилами, установленими в межах цих конкретних національних орієнтирів, тобто

національними й регіональними звичаями. Тільки в деяких випадках в ОП входять конкретні (ширші) проекти, які можна здійснювати безпосередньо, без урахування конкретних національних або регіональних орієнтирів. Реалізація цих проектів проводиться тільки на основі положень про відповідний фонд і ОП.

Як правило, за реалізацію такої ОП відповідає одна людина або орган, в основному це визначається тим, звідки поступає основне фінансування або основна частка спільного фінансування конкретної ОП. Оскільки ОП може охоплювати багато різних об'єктів (виробничі інвестиції, інфраструктуру, заходи щодо підвищення кваліфікації й т. ін.), часто цей державний орган (частково) делегує відповідальність за частину програми або підпрограму ОП компетентному експертному органу. Конкретна реалізація, організаційні структури та залучення інших учасників повністю визначаються відповідними (національними або регіональними) принципами й орієнтирами, що належать до цього типу заходу.

Координація регіональних програм на національному й комунітарному рівнях

Крім розподілу повноважень, така складна система національної та європейської регіональної політики, що включає величезну кількість дійових осіб, потребує ефективної інформаційної системи. Така система повинна гарантувати регулярний потік інформації між Європейською комісією і країнами – членами ЄС, усередині Європейської комісії, між окремими установами країн – членів ЄС, а також на регіональному рівні. Для регіональної політики необхідні два типи інформації: з одного боку, це інформація про соціально-економічну ситуацію в регіонах, із другого – необхідний оперативний і динамічний контроль та оцінка результатів заходів регіональної політики, що проводяться в регіонах, інформація про її успішність або невдачі. Цей оперативний контроль повинен, якщо знадобиться, давати змогу коректувати операції відповідно до виниклих у процесі реалізації вимог. Для визначення кількісних показників ефективності засобів, що виділяються структурними фондами ЄС, спочатку оцінюються в цілому, піддаються динамічному контролю й оцінюються за фактичними інвестиціями, щоб потім можна було визначити їх ефективність під час рішення програмних завдань і проаналізувати ефект від їх застосування під час вирішення конкретних структурних проблем.

Існує формалізована система обміну інформацією з обох аспектів між Європейською комісією та країною – членом ЄС. Вона впливає також на системи обміну інформацією між регіональним і федеральним (національним) рівнями. Ця система заснована на регулярній інформаційній звітності. Оперативний контроль здійснюється шляхом прийнятих за

взаємною домовленістю (між Комісією й країною-учасницею) процедур звітності та діяльності Комітетів оперативного контролю. Для кожної операції, розрахованої на декілька років, спеціально призначений на національному рівні національний державний орган, надає звіти про стан робіт у Комісію протягом шести місяців із дня закінчення кожного повного року проведення операції. Протягом шести місяців із дня закінчення операції представляється підсумковий звіт. Окрім цих річних звітів, Комітет оперативного контролю щонайменше раз на півроку вимагає фінансового звіту про формальні зобов'язання й платежі від регіональних державних органів для підготовки своїх засідань.

Щоб виконати ці інформаційні вимоги, у регіональних державних органів повинна бути ефективна комп'ютерна інформаційна база. Моніторинг проводиться за фінансовими та фізичними показниками, обумовленими в документах програмного планування (СФП, ОП). Ці показники пов'язані з конкретним характером фінансування, його програмними завданнями, соціально-економічними й структурними проблемами в певному конкретному регіоні.

Система моніторингу (оперативного контролю) становить основу для оцінки ефекту фінансування. За загальну оцінку та оцінку здійснених інвестицій несуть відповідальність і комісія, і країна – член ЄС. Передбачається, що після закінчення половини загального терміну програми допомоги буде представлена проміжна доповідь. У більшості випадків вона, як і оцінка фактичних інвестицій, складається незалежними експертами. У цих оцінках міститься також огляд розвитку соціально-економічної ситуації в регіоні.

Крім цих внутрішніх інформаційних потоків, необхідних для реалізації заходів і організації процесу, велика увага приділяється тому, щоб інформувати широку публіку про діяльність фондів. Країна – член ЄС – повинна забезпечувати необхідний рівень гласності, як із метою інформування потенційних одержувачів і комерційних організацій про можливості, що надаються у зв'язку з конкретним заходом, так і для того, щоб оповістити громадськість про роль, яку ЄС відіграє в реалізації цього заходу. Створений детальний механізм забезпечення інформованості й гласності щодо фінансової допомоги ЄС. Участь та інформованість національного і регіонального парламентів залежить від прийнятої в країні практики. Звичайно, члени парламенту мають право ставити питання про хід реалізації й доступ до річних звітів про стан робіт. Як правило, звіт про оцінку публікується.